

procesijo, korakajoč za krsto, medtem ko so pred množico plapolale rdeče zastave. — Žalni spreved se je najprej ustavil pred Puškinovim kipom; pesnikovo truplo so dvakrat ponesli okrog spomenika. Zatem so se ustavili pred Herzenovim domom na Tverskem boulevardu, kjer je imel kratek govor predsednik Pisateljske zveze Kirilov. Ko je spreved korakal mimo komornega gledališča, je gledališki orkester igral žalne koračnice.“

„Okrog dveh popoldne so pogrebci prispeli na pokopališče Vagankovski. Jesenjina so pokopali ob strani Neverova, Širjavca in Nečajeva. Na pokopališču so bili govori prepovedani, toda neki francoski pisatelj, ki najbrž ni razumel prepovedi, se je oglasil s spominsko besedo ob grobu. Ko so prečitali nekoliko Jesenjinovih pesmi in pesmi v njegov spomin, se je množica razšla.“

Omejujem se na biografske podatke iz knjige dr. Francisce de Graaff. Umljivo je, da je avtorica v svoji disertaciji posvetila največ prostora podrobnemu in natančnemu proučevanju Jesenjinovih pesmi od prvih verzov do poslednje, s krvjo spisane pesmi. Pri tem je pokazala čudovito vživetje v to ne baš lahko dostopno, metaforično silo bogato in svojsko liriko, prodirajoč do njenih najtanjših korenin. Njena razčlemba pa ne običi pri anatomskem ugotavljanju form, marveč vedno znova poudarja biološko silo in intuitivno vidovitost pesnikovega stvarjanja. Kakor pisec teh vrstic v svojem poskusu leta 1928., vidi tudi avtorica te pomembne studije jedro Jesenjinove življenjske in umetniške drame v nujnem konfliktu, ki je nastal med korenitim pesnikom vasi in kmeta in proletarsko revolucijo, vstajajočo zoper tradicionalnega kmeta in starinsko vas. Velike nade, ki jih je Jesenjin polagal v prevrat, se niso izpolnile, in pesnik ni imel ne intelektualne in ne čustvene moči, da bi se sprijaznil z realnostjo. Postal je žrtev spopada med dvema dobama in je s prostovoljno smrtjo vzel krivdo nase.

B. Borke.

KNJIŽEVNA POROČILA

France Bevk: Kozorog. Pripovedka. Izdala „Sigma“. Ilustriral Milko Bambič. Natisnila Katoliška tiskarna. Gorizia. 1933. 122 str.

Mladinsko slovstvo je bilo Bevku poleg povesti in romana zmerom prav posebno ljubo. Njegovo pripovedovanje, njegov slog in jezik, stremeči k močni, jedrnati enostavnosti, so za to slovstveno zvrst vobče zelo prikladni. Saj se zdijo skoro vse njegove knjige pisane nalašč za najširše občinstvo, ki se pri uživanju lepe knjige ne mara otepati z oblikovnimi težkočami in rado sprejema vse do potankosti predelano in poenostavljeno. Morda izvira to tudi iz tega, da prevladujeta v Bevku čustvo in bogata domišljija nad miselnostjo, kar je v leposlovju vsekakor vrlina.

V mladinski knjigi postane ta vrlina neizogibna zahteva. V „Kozorogu“ se je izborna obnesla. Razpresti preprosto snov, ki obsega v Keleminovih „Bajkah in pripovedkah“ komaj nekaj strani, v daljšo mladinsko povest, ta poskus lahko uspešno tvega samo pisatelj z zanesljivim, neusahljivim domišljij-skim vrelcem, ki zna vsa poglavja tako natrpati z zajemljivimi, iz snovi neprisiljeno potekajočimi podrobnostmi, da ne pokuka iz nobene strani, iz nobene odstavka prisiljeno natezanje. Pisatelja je pri tem nedvomno podprla njegova naravna nagnjenost k srednjeveški romantiki, prekvašeni z živo, nazorno istinitostjo, kakršne so n. pr. polna njegova „Znamenja na nebu“.

Pripovedka o Kozorogu, ki se je hudobnemu graščaku rodil s kozjima rožičkoma na čelu in ga je žrtev Mariji obljubljeni tlačanske deklice spremenila v navadnega človeka, se je v tej knjigi razrasla v dvojno tragedijo, grajsko in tlačansko. Obe se neprestano prepletata. Izvedeni sta zvesto po pravljici in kažeta, kako vztrajna, žrtvujoča se dobrota premaga človeško krutost in hudobijo in odreši tudi tiste, ki po nedolžnem trpijo za pregrehe svojih prednikov. Pravljične prvine — hudič, sojenice, angela, smrt, vest, smrtnica, prekletstvo — so vpletene preprosto in neprisiljeno in tonejo v realistično razkošnem obilju življenjskih podrobnosti in v naravno napetem zavozlavanju in razvozlavanju usod. Posebno kjer Bevkova umetnost prikazuje človeka v neposrednem stiku z naravo, se rada razmahne v strastno, nasladno slikanje tega tesnega sožitja, n. pr. v opisovanju Kozorogovega napol človeškega, napol živalskega bitja. Drobni lepote je mnogo razsejanih po vsej knjigi, n. pr.: „Veja bezga ob kapelici se je tedaj globoko priklonila in ji ko božja roka legla na glavo v znamenje, da je uslišana“ (str. 51.). „Razbojnikovo bodalo je vrgel s tako silo od sebe, da se je do ročaja zadrlo v trdo skalo“ (str. 78.). Redke so jezikovne pegice: „so ga zopet oživeli“ (= oživili, str. 10.); „Kri ji je okrvavela (= okrvavila) obleko“ (str. 30.); „nazivljati“ (= nazivati, str. 67.); „je ugasnil (= ugasil) tresko“ (str. 26.); „prekriževati se“ (= križati, str. 4., 92.); „Se li je vrnil?“ (= Se je li vrnil, str. 10. in 100.).

Bambičevih 28 slik s skromnimi sredstvi učinkovito oživlja že itak precej živahno pripovedko. Iz vzgojnih razlogov, ne iz umetniških, bi bila lahko grozotnost manj poudarjena. Posebno posrečene se mi zdijo slike na str. 54., 86. in 110.

Andrej Budal.

Dr. Gorazd Kušej: Sodobna demokracija. Njene teoretične osnove in praktične oblike. Ljubljana, 1933. Založba „Sfinks“ v Ljubljani. 76 str.

Kakor na gospodarskem, si moramo tudi na političnem področju vedno znova klicati v spomin osnovna načela, ki na njih temelji sedanji politični red. Drugače ne moremo zanesljivo ugotoviti, kod se v občem današnjem vrvežu pomika naše stanišče, drugače težko razlikujemo med obliko in vsebino, med vzroki in učinki. Dr. Kušej, ki je politične in pravne osnove moderne države razbiral že v prejšnjih svojih znanstvenih spisih, se je v tej publikaciji prav lepo posrečilo pokazati načelne probleme demokracije. Njegov namen je, kakor pravi, prispevati k pravilnejšemu razumevanju in pravičnejšemu ocenjanju pojma demokracije. To ni baš lahko, pa je zelo potrebno. Saj vidimo sami na sebi, kako se nam danes pojem demokracije razblinja v neko brezobrisno nebulozo, velik del tudi zaradi tega, ker smo ta pojem, ki je sprva ostro začrtan in zgolj politične narave, čez mero posplošili in ga prenesli na prav vsa področja socialnega življenja. Odtod ta presenetljiv pojav, da ve z besedo demokracije že malokdo kaj resno začeti in ji dati pravilno vsebino; ker smo se navadili, dajati demokraciji najbolj raznoliko vsebino, je postala beseda brez vsebine, kakor nekatere druge zveneče besede iz vsakdanje socialnosti.

Avtor analizira osnovna demokratična načela v štirih poglavjih. V prvem prikazuje demokracijo kot načelo ureditve državne skupnosti, v drugem rešuje problem napetosti med individualističnim in kolektivističnim načelom v nji, v tretjem tolmači razne vsebine demokratične misli, v četrtem pa podaja